

Forsvarsdepartementet
Postboks 8126
0030 Oslo
Norge

Kontaktperson
Frode Lillebakken
+4741319027
frode.lillebakken@telia.no

Deres referanse

Hørings svar – Forslag til ny lov om etterretningstjenesten – Telia Norge AS

Telia Norge AS (Telia) viser til Forsvarsdepartementets (FD eller Departementet) høringsnotat av 12. november 2018 vedrørende forslag til ny lov om etterretningstjenesten. Telia takker for muligheten til å kommentere innholdet.

Dette hørings svaret gjøres på vegne av hele Telias norske virksomhet, som omfatter merkevarene Telia, Phonerø, OneCall, MyCall og GET.

Telia erkjenner behovet for stadig å vurdere nye tiltak for å sikre Norges beredskap og sikkerhet, og vi ønsker å være en konstruktiv samarbeidspartner for myndighetene i dette arbeidet. Vi ønsker derfor debatt om ny initiativer velkommen, og takker for muligheten til å kommentere på denne høringen.

Samtidig som vi ønsker et tryggest mulig samfunn, må dette samtidig være basert på en løpende sikkerhetsvurdering, og veiet opp mot andre negative konsekvenser av nye tiltak. Vi må bevisst akseptere noe risiko for å sikre at kontroll og overvåkning ikke undergraver viktige verdier som ytringsfrihet og digital tillitt. Telia er en viktig aktør for å sikre digitalisering av samfunnet med både infrastruktur og tjenester, og det er derfor spesielt viktig for oss at ikke manglede digital tillitt bremser eller svekker tempoet, omfanget eller kvaliteten i digitaliseringen som vil kunne få andre negative konsekvenser for samfunnet.

På bakgrunn av kompleksiteten både teknisk og mer prinsipielt ønsker Telia at det gjennomføres en bred evaluering innen minst ett, maksimalt tre år etter ikrafttredelsen av lov om etterretningstjenesten.

Våre merknader knytter seg til reglene om innhenting av grenseoverskridende elektronisk kommunikasjon (tilrettelagt innhenting), tilretteleggingsplikten og kostnader forbundet med.

Tilrettelagt innhenting

Telia vil ikke begi seg inn på en bred drøftelse av alle de prinsipielle aspektene forbundet med denne formen for masseovervåkning, men kun kommentere et par forhold vi mener det er viktig å få belyst. Tilrettelagt innhenting, slik det er foreslått, vil utgjøre et sterkt inngrep i borgernes rett til et privatliv og vern av korrespondanse. Tiltaket vil innebære at informasjon om norske borgeres kommunikasjon, også i mange tilfeller seg imellom, lagres for å ivareta etterretningstjenestenes behov, og innebærer i så måte et prinsipielt skifte. Våre hemmelige tjenester vil kunne få tilgang til opplysninger om norske borgere, helt løst fra en konkret mistanke. EU-domstolen har slått fast at masseinnhenting av informasjon om alle borgere utgjør et alvorlig inngrep i borgernes rettigheter og friheter og vil kunne være i strid med

kommunikasjonsverndirektivet og EUs Charter om grunnleggende fundamentale rettigheter¹. Et slikt tiltak bør derfor bare innføres hvis det fremstår som absolutt nødvendig for å beskytte borgernes trygghet. Nødvendig vil tiltaket bare være dersom man har sikre holdepunkter for at det både er et effektivt virkemiddel for å avverge en sikkerhetstrussel og for at mindre inngripende tiltak ikke vil gi en tilstrekkelig effekt. Etter Telias vurdering er ikke dette tilstrekkelig dokumentert.

Tilretteleggingsplikten

Det er til dels uklart hva tilretteleggingsplikten vil komme til å innebære for tilbyderene.

I Departementets beskrivelse av lovforslaget i 11.15.3 står det at:

«Tilretteleggingsplikten skal derimot ikke innebære en plikt til å bidra til annen omgåelse av kryptering (enn linkkryptering), og departementets forslag går dermed ikke lengre enn Lysne II-utvalgets anbefaling»

Selve lovforslaget oppfattes som mer generelt:

(Tilbyder skal) «Sørge for tilgang til kommuniasjon uten hinder av linkkryptering eller lignende kryptering som tilbyder kontrollerer»

Overnevnte må sees i sammenheng med departementets forklaring i 11.15.2 som refererer til tilbydere av over-the-top-tjenester (OTT tjenester)

"Det vil for eksempel kunne være behov for å sørge for tilgang til kommunikasjon uten hinder av kryptering som tjenestetilbyderen kontrollerer."

Hvorvidt lovforslaget slik det er formulert, og det med denne forklaring åpnes for en tilretteleggingsplikt hvor tilbydere for eksempel pliktes å stille med bakdørsløsninger som gir Etterretningstjenesten full tilgang oppfattes som uklart. Lysne II-utvalget var tydelige i sin anbefaling på at dette kun skulle gjelde kryptering på lag 2, eller linkkryptering, og Telia er svært kritiske til en tilretteleggingsplikt som går lengre enn dette. Utfordringen med en tilretteleggingsplikt som innebærer bakdørsløsninger vil være at det ikke er mulig å gi etterretningstjenesten tilgang uten å åpne denne bakdøren for andre. Det er svært viktig for Telia å ivareta våre kunders datasikkerhet og personvern.

Som allerede påpekt vil tilrettelagt innhenting innebære en inngripen i personvernet og kommunikasjonsvernet. Dette tilsier at omfanget av tilretteleggingsplikten må defineres presist og utvetydig. Tilbyderne bør ikke settes i situasjoner der det kan oppstå tvil om det rettslige grunnlaget er tilstrekkelig eller om de prosessuelle vilkårene er oppfylt. Legalitetsprinsippet og behovet for forutberegnelighet taler for klare rammer og prosessuelle regler.

Kostnader og utgiftsdekning ved tilretteleggingsplikten

Telia synes det er viktig at tilretteleggingsplikten ikke resulterer i en konkurransevridende eller fordyrende effekt. Det må derfor komme klart frem at det er staten som skal dekke alle utgifter tilretteleggingsplikten resulterer i for tilbyderne. Eksempler på utgifter som må dekkes er utgifter knyttet direkte til innkjøp eller omlegging av utstyr, utgifter knyttet til personell og fysiske lokaler som stilles til disposisjon for

Public

Dato
2019-02-11

Sidenr
3 (3)

Etterretningstjenestens arbeid. Herunder lønnskostnader, kostnader til husleie, strøm og annen infrastruktur. Ekstrautgifter ved medvirking av teknisk drift og vedlikehold av etablerte løsninger som tilhører etterretningstjenesten, og ekstrautgifter for sikkerhets/adgangsklarering. Dette til en fastsatt timepris.

Telia vurderer det som hensiktsmessig at det etableres en beredskapsavtale/sikkerhetsavtale tilsvarende den beredskapsavtalen Telia har med Nkom (jf. ekomloven §2-10 annet ledd). En slik avtale spesifiserer den tilretteleggingen som Telia skal gjennomføre på vegne av Etterretningstjenesten og kostnadene dette medfører, herunder investeringer, operasjonelle- og administrative kostnader. Hensikten med inngåelse av en slik avtale vil være å sikre at tilbyderene som blir truffet av tilretteleggingsplikten ikke blir belastet mer enn de tilbyderne som ikke treffes av tilretteleggingsplikten.

Telia stiller gjerne til møte for å utdype våre innspill til høringsutkastet. Undertegnede kan kontaktes på mobil nr. +4741319027 eller e-post frode.lillebakken@telia.no.

Med vennlig hilsen

Telia Norge AS

Frode Lillebakken

Juridisk direktør
